

Sygn. akt I C 10/21

Dnia 12 marca 2021r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Grażyna Poręba

Protokolant: st. sekr. sąd. Urszula Bodziony - Mróz

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2021r. w Nowym Sączu

na rozprawie sprawy z powództwa G. C., A. Z., A. G. (1)

przeciwko R. Ś.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego R. Ś. na rzecz powodów G. C., A. Z., A. G. (1) solidarnie kwotę 1.741,82 zł (jeden tysiąc siedemset czterdzieści jeden złotych osiemdziesiąt dwa grosze) z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 10 czerwca 2019 roku do dnia zapłaty,

II. w pozostałej części powództwo oddala,

III. zasądza od powodów G. C., A. Z., A. G. (1) solidarnie na rzecz pozwanego R. Ś. kwotę 981,03 zł (dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych trzy grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z:

1) odnotować wyrok,

2) kal. 7 dni.

Dnia 12 marca 2021r.

Sędzia:

Sygn. akt I C 10/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 marca 2021 r.

Powodowie G. C., A. Z., A. G. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...), A. Z., (...) spółka cywilna

w pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie w dniu 10 czerwca 2019 roku domagali się zasądzenia od pozwanego R. Ś. kwoty 8.198,24 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Domagali się też zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu (k. 1-4)

W uzasadnieniu wskazali, że dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki zawartej w dniu 6.10.2017 roku przez pozwanego i (...) spółkę z o.o. Wierzytelność z tej umowy została przeniesiona na rzecz P.U.H. (...) s.c. G. C.,

A. Z., A. G. (1) w dniu 9.10.2017r., następnie w dniu 23.10.2017r. na rzecz A. G. (2), która z kolei zbyła ją na rzecz powodów na podstawie umowy przelewu powierniczego z dnia 21.02.2019r.

Pozwany nie wywiązał się z warunków umowy, umowa została wypowiedziana pismem z dnia 5.04.2019r. .

Kwota objęta żądaniem obejmuje kapitał w wysokości 7.512,26 zł, niespłacone odsetki kapitałowe skapitalizowane na ostatni dzień obowiązywania umowy pożyczki czyli na dzień 19.04.2019r. w kwocie 453,97 zł., odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconych w terminie rat pożyczki naliczone na dzień 19.04.2019r. w kwocie 85,06 zł., odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconego kapitału pożyczki od dnia wymagalności tj. od 20.04.2019r. do 9.06.2019r. w kwocie 146,95 zł.

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2019 roku Referendarz Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty (k. 5).

Po przekazaniu sprawy do Sądu Rejonowego w Nowym Sączu oraz po uzupełnieniu braków pozwu Referendarz tut. Sądu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (k. 34).

We wniesionym sprzeciwie (k. 39-42) pozwany R. Ś. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Podniósł zarzuty: nieważności umowy pożyczki z uwagi na działalnie pozwanego w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli z uwagi na alkoholizm pozwanego, nieważność umowy z uwagi na rażąco wysokie opłaty, nieudowodnienia roszczenia co do zasady, jak i wysokości, brak wykazania skutecznego zawarcia umowy pożyczki przez umocowaną do tego osobę, brak wykazania wysokości roszczenia powoda, brak wykazania skuteczności wypowiedzenia umowy i wymagalności roszczenia, brak wykazania podstawy, terminów i wysokości odsetek wskazanych w pozwie, abuzywność klauzul dotyczących pozaodsetkowych kosztów pożyczki, obejście przepisów o odsetkach maksymalnych, brak legitymacji czynnej powoda, sankcję kredytu darmowego. Pismem z dnia 16 września 2019r. pozwany złożył w trybie art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego wobec naruszenia obowiązków wskazanych w art. 45 ust. 1 ustawy a w szczególności błędnego określenia przez pożyczkodawcę wysokości odsetek kapitałowych.

Na rozprawie w dniu 26 lutego 2021 r. pełnomocnik pozwanego, z ostrożności procesowej, wniósł o rozłożenie należności na raty w kwotach po 100 zł miesięcznie (k. 113).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 października 2017 roku pozwany R. Ś. zawarł z (...) spółka z o.o. w T. umowę pożyczki gotówkowej. Z treści umowy wynika, iż przedmiotem umowy było udzielenie pożyczki w kwocie 10.000 zł. (kapitał pożyczki) na okres od dnia 6.10.2017r. do dnia 20.10.2020r. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 11.649,42 zł. i stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki. Całkowita kwota pożyczki wynosiła 5.000 zł. i stanowiła kapitał pożyczki udostępniony pożyczkobiorcy. Oprocentowanie kapitału pożyczki wynosiło dwukrotność wysokości odsetek ustawowych, w dacie zawarcia umowy 10 %, szacunkowa kwota odsetek umownych to 1.649,42 zł. Od niespłaconych rat pożyczki przewidziano naliczanie odsetek za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie. Na koszty pożyczki składały się prowizja 5.000 zł. oraz odsetki wskazane wyżej, łącznie koszt pożyczki to kwota 6.649,42 zł.

Harmonogram spłat pożyczki przewidywał spłatę pożyczki w 36 ratach: 355,97 zł. pierwsza rata i kolejne po 322,67 zł.

Umową przelewu wierzytelności z dnia 9.10.2017r. pożyczkodawca przeniósł wierzytelność wynikającą z opisanej wyżej umowy na rzecz A. Z., A. G. (1), G. C. prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą (...), A. G. (1), (...) spółka cywilna z siedzibą w T.. W dniu 23.10.2017r. nabywca wierzytelności przeniósł wierzytelność na rzecz A. G. (2) na podstawie umowy przeniesienia prawa majątkowego nr (...) następnie kolejny nabywca na podstawie umowy powierniczego przelewu wierzytelności z dnia 21.02.2019r. przeniósł wierzytelność na rzecz powiernika

(powodów).

Pismem z dnia 29.10.2018r. pozwany został wezwany do zapłaty 11 i 12 raty łącznie w kwocie 622,49 zł. Pismem z dnia 5.04.2019r. wierzyciel wypowiedział umowę pożyczki z zachowaniem 7 dniowego terminu wypowiedzenia i wezwał do zapłaty kwot: 7.512,26 zł. tytułem kapitału pożyczki, oprocentowania w wysokości 386,85 zł., odsetek za opóźnienie w kwocie 75,02 zł. Pismo zostało doręczone pozwanemu w dniu 12.04.2019r.

Pozwany dokonał 8 częściowych wpłat na poczet należności w łącznej kwocie 3.289,02 zł.

Dowód: umowa pożyczki i harmonogram – k. 19-21, umowy przelewu wierzytelności k. 22, 27, 29, wezwania i wypowiedzenie k. 31-32, oświadczenie powoda k. 3/v.

Pozwany ma 46 lat, pracuje jedynie dorywczo, jest od lat uzależniony od alkoholu. Pozwany zaciągał szereg umów pożyczkowych, których później nie spłacał. Kwoty z pożyczek przeznaczał na alkohol. W chwili zawarcia umowy pożyczki pozwany nie znajdował się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Pozwany obecnie także pije alkohol. Jest po leczeniu odwykowym, które zakończył przed czasem. Z powodu alkoholizmu nie podejmuje stałej pracy, a jedynie prace dorywcze. Zdarza mu się wypić naraz 30 piw. Żona pozwanego nigdzie nie pracuje, jest osobą bezrobotną. Z pozwanym mieszka 11 – letnia pasierbica. Rodzina utrzymuje się z prac dorywczych, 500+ i z pomocy braci pozwanego, którzy spłacają jego długi. Aktualnie zadłużenie pozwanego wynosi około 400.000 złotych.

Dowód: zeznania pozwanego k.114, opinia biegłego psychiatry przeprowadzona w sprawie tut. sądu I C 546/19 – odpis k. 76-77, zeznania świadków K. Ś., J. Ś. (1) i J. Ś. (2).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dokumentach przedstawionych przez powodów, których prawdziwości co do zasady pozwany nie kwestionował. Przedłożone w sprawie dokumenty Sąd uznał za wiarygodne, co nie przesądza ich skutków prawnych.

Sąd uznał za wiarygodną opinię biegłego psychiatry jako rzeczową i profesjonalną. Pozwany zarzutami nie zdołał podważyć jej zasadniczych wniosków stwierdzających w sposób nie budzący wątpliwości, że pozwany w chwili zawierania umowy miał zdolność powzięcia decyzji i wyrażenia woli.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Zgodnie z art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tą samą ilość pieniędzy.

Zasadniczy zarzut nieważności umowy z powodu jej zawarcia w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli na podstawie art. 82 k.c. okazał się chybiony. Zgodnie z art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Z opinii biegłego psychiatry wynika, iż w dacie zawarcia umowy pozwany nie cierpiał na chorobę psychiczną oraz nie był w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Bezspornie pozwany R. Ś. cierpi na chorobę alkoholową. Brak jednak przekonujących argumentów, iż w chwili zawierania umowy z poprzednikiem powodów był w stanie upojenia alkoholowego i był w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Wskazać należy, że umowa została zawarta w siedzibie przedstawiciela pożyczkodawcy w N.. Pozwany musiał zatem dotrzeć do tego miejsca środkiem transportu publicznego, przemierzyć kilka ulic, w końcu spotkać się z osobą działającą w imieniu pożyczkodawcy, rozmawiać z nią, udzielić podstawowych informacji, przekazać w jakim celu przybył, jaka jest wysokość oczekiwanej pożyczki, złożyć podpis na dokumencie umowy pożyczki. Z

pewnością gdyby znajdował się wówczas w stanie upojenia alkoholowego nie byłby w stanie wykonać wszystkich tych czynności, nieprawdopodobnym jest też, że pracownik czy przedstawiciel pożyczkodawcy zdecydowałby się na zawarcie umowy z osobą w takim stanie. Bez wątplenia adresat oświadczenia woli pozwanego z łatwością mógłby się wówczas zorientować co do stanu klienta i gdyby jednak zdecydował się na udzielenie pożyczki istniałoby duże prawdopodobieństwo działania na szkodę podmiotu udzielającego pożyczkę.

Sam pozwany twierdzi, że w okresie zawierania umowy miał ciągi alkoholowe, pił codziennie ale nie pamięta czy do N. jechał trzeźwy czy pijany. Nawet jeżeli pozwany był pod wpływem alkoholu bo jak twierdzi mógł coś sobie przed podróżą wypić to taki opis nie daje podstaw do przyjęcia, że druga strona czynności prawnej mogła z łatwością zorientować się, że ma do czynienia z osobą, u której występuje stan zakłócenia władz psychicznych, co powinno wyłączać jego zaufanie i konieczność ochrony jego interesów. Oczywiście nawet jednak, gdy adresat oświadczenia nie wiedział – mimo dołożenia należytej staranności – o braku świadomości (swobody), prawo zapewnia oświadczającemu ochronę, uznając tę wartość za cenniejszą niż zaufanie adresata. W tym wypadku jednak są to rozważania czysto teoretyczne bowiem nie ma żadnych dowodów na to, iż pozwany zawierając tę konkretną umowę był pod wpływem alkoholu nie mówiąc już o stanie upojenia alkoholowego.

W ocenie Sądu, zastosowanie art. 82 k.c. w niniejszym stanie faktycznym nie było możliwe. Przedmiotowa umowa, co jest bezsporne, była jedną z wielu, które pozwany zawarł w celu uzyskania pieniędzy. Wskazuje to na działanie intencjonalne pozwanego z rozeznaniem zarówno co do intencji jak i celu dokonywanych czynności. Nie można zatem w takich okolicznościach skutecznie wyłączać odpowiedzialności pozwanego za zaciągnięte przez niego zobowiązanie na podstawie art. 82 k.c.

Pozwany nie kwestionował samego faktu zawarcia umowy pożyczki z (...) sp. z o.o. w T., złożył jednak szereg zarzutów opisanych na wstępie.

Odnosnie kwestii formalnej dotyczącej zawarcia umowy to w imieniu pożyczkodawcy zawarła ją osoba czynna w lokalu przedsiębiorstwa pośrednika upoważnionego do zawierania umów pożyczek w imieniu pożyczkodawcy

(pełnomocnictwo k. 102), którą poczytuje się za umocowaną do dokonywania czynności prawnych (art. 97 k.c.). Co do zarzutu nieudowodnienia i niewykazania wysokości roszczenia to powód w pozwie i dalszych pismach procesowych precyzyjnie wykazał co jest podstawą roszczenia, jaką kwotę spłacił pozwany, jak została ona zarachowana, i w jaki sposób obliczono kwoty dochodzone pozwem. Pozwany nie wskazał konkretnie jaka pozycja jest dla niego niezrozumiała, niezasadna i nieudowodniona.

Zarzut niewykazania skutecznego wypowiedzenia umowy jest oczywiście chybiony, do pozwu dołączono dowód doręczenia pozwanemu pisma zawierającego wypowiedzenie umowy. Podobnie niezasadny jest zarzut braku legitymacji czynnej powodów, bowiem ta została wykazana za pomocą ciągu umów przeniesienia wierzycelności.

Pozwany podniósł również zarzut abuzywności klauzul dotyczących pozaodsetkowych kosztów pożyczki, obejście przepisów o odsetkach maksymalnych. Podniósł również, iż korzysta z sankcji kredytu darmowego szczegółowo uzasadniając co jest przyczyną złożenia powyższego oświadczenia a mianowicie naliczanie odsetek umownych nie od faktycznie wypłaconej pozwanemu kwoty 5.000 zł. lecz od kwoty 10.000 zł. Tym sposobem pożyczkodawca dokonał oprocentowania prowizji – kosztu pożyczki.

Niewątpliwie w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2014.1497 j.t.), która weszła w życie w dniu 17 grudnia 2011 roku. Pozwany jest konsumentem.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a, i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnego kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

W myśl art. 36a ust. 1 ustawy maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru: $(...) \leq (K \times 25\%) + (K \times n/R \times 30\%)$. Ust. 2 stanowi, że pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

Całkowita kwota kredytu to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobejmujących kredytowanych kosztów kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt (art. 5 pkt 7 ustawy).

W kontekście tych przepisów i treści umowy pożyczki całkowita kwota pożyczki udzielonej pozwanemu wynosiła 5.000 zł. Maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów udzielenia pożyczki w tym wypadku mogła wynieść 5.811,64 zł. (vide prawidłowe obliczenie powoda w piśmie z dnia 21.11.2019r. k. 95) a w zasadzie biorąc pod uwagę treść art. 36a ust. 2 – 5.000 zł..

Pożyczkodawca, co bezspornie wynika z treści umowy i harmonogramu spłat obliczył odsetki umowne nie od kwoty 5.000 zł. a od kwoty 10.000 zł. czyli także od kwoty prowizji. Wysokość tych odsetek to łącznie suma 1.649,42 zł., przy przyjęciu zaś podstawy oprocentowania 5.000 zł., 36-miesięcznego okresu pożyczki, i stopy procentowej 10 %, wysokość odsetek umownych powinna wynosić 808,09 zł.

(kalkulator kredytowy k. 52). Oznacza to, iż w wyniku przyjęcia przez pożyczkodawcę jako podstawy oprocentowania także kwoty prowizji wysokość odsetek umownych jest wyższa o kwotę 841,33 zł.

Powodowie odpowiadając na zarzut pozwanego o nieprawidłowym naliczeniu odsetek umownych podnieśli, że sposób liczenia stopy procentowej nie ogranicza prawa kredytodawcy do stosowania tej samej lub innej stopy procentowej do kosztów kredytu finansowanych przez kredytodawcę. Przyjmując, że co do zasady takie stanowisko jest możliwe bowiem strony mogą się umówić, że finansowany koszt pożyczki/kredytu będzie również oprocentowany to jednak należy mieć na uwadze, że takie oprocentowanie kosztu, a w tym wypadku prowizji, zwiększy koszty kredytu/pożyczki. Zatem w niniejszej sprawie faktyczne pozaodsetkowe koszty udzielenia pożyczki nie wynosiły 5.000 zł. lecz 5.841,33 zł. i były wyższe od przewidzianych w art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim oraz od całkowitej kwoty pożyczki o kwotę 841,33 zł. (art. 36a ust. 2 ustawy) .

W tej sytuacji skoro pożyczkobiorca złożył oświadczenie o skorzystaniu z prawa do kredytu darmowego to powyższe stanowisko uznać należy za uzasadnione, ustawodawca nie przewiduje bowiem żadnych ograniczeń co do skali naruszenia przez pożyczkodawcę przepisów ustawy o kredycie konsumenckim wymienianych w art. 45 ust. 1 ustawy a w tym wypadku doszło do naruszenia art. 36a ust. 1 i 2 ustawy.

Pozwany podniósł też zarzut abuzywności klauzul dotyczących pozaodsetkowych kosztów kredytu. W tym kontekście wskazać należy, że samo zastrzeżenie przez strony w umowie pożyczki różnego rodzaju opłat w formie ryczałtowej, jako wynagrodzenia za korzystanie z kapitału, nie narusza zasady swobody umów przewidzianej w art. 353¹ w zw. z art. 58 i 65 § 2 k.c. W granicach bezwzględnie obowiązujących przepisów i zasad współzycia społecznego (art. 58 k.c.), przepisy art. 353¹ k.c. i 65 § 1 k.c. pozwalają na swobodne kształtowanie stosunku umownego. Przyjmuje się, że w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumenta postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, a także te, które zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd wykorzystując jego zaufanie i brak specjalistycznej wiedzy.

We wniesionym sprzeciwie pozwany w sposób ogólny podniósł zarzut sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Tymczasem z zawartej umowy wynikają warunki, na które pozwany dobrowolnie wyraził zgodę, w tym również obciążenie jej kosztami wynikającymi z faktu związania umową.

Wobec jednak zastosowania sankcji pożyczki darmowej bez znaczenia już są zarzuty pozwanego o abuzywności postanowień umowy co do wysokości pozaodsetkowych kosztów pożyczki. W tym miejscu można jedynie przywołać, iż wysokość samej prowizji 5.000 zł. w ocenie sądu nie narusza w sposób rażący interesów konsumenta, nie jest niezgodna z dobrymi obyczajami.

W wyniku skorzystania przez pozwanego z sankcji kredytu darmowego, której konsekwencją jest prawo do spłaty kredytu/pożyczki bez odsetek i kosztów, pozwany aktualnie jest zobowiązany do zapłaty kwoty 1.741,82 zł., na którą składają się: kapitał pożyczki 1.710,98 zł. (5.000 zł. minus spłacona przez pozwanego kwota 3.289,02 zł.) i odsetki za opóźnienie od kapitału za okres od dnia wymagalności tj. od dnia 20 kwietnia 2019r. do dnia 9 czerwca 2019r. w kwocie 30,84 zł. oraz dalsze odsetki za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu.

W ocenie sądu brak było podstaw do rozłożenia świadczenia na raty. Deklaracja pozwanego o spłacie zadłużenia po 100 zł. miesięcznie w kontekście braku stałych dochodów i zadłużenia na około 400.000 zł., jest iluzoryczna.

Z powołanych wyżej względów Sąd orzekł jak w punktach I i II wyroku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Powód wygrał proces jedynie w 21,25 %. Na koszty procesu złożyły się: ze strony powoda 2.117 zł. (opłata 300 zł., koszty pełnomocnika 1.817 zł.), ze strony pozwanego 1.817 zł. czyli łącznie koszty te wyniosły 3.934 zł. Powód powinien ponieść koszty w wysokości 3.098,2 zł. a pozwany 835,97 zł. co oznacza, że to powód jest zobowiązany do zwrotu pozwanemu kosztów w wysokości 981,03 zł.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować uzasadnienie, termin proszę liczyć od daty przedłożenia s. ref. akt po rozpoznaniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych tj. od dnia 26 marca 2021r.
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. K.. 14 dni

9 kwietnia 2021 roku

Sędzia